

28/8

Statskyrko problemet

Fil. dr Per-Erik Brolins inlägg rörande statskyrkan och dess ekonomiska förhållanden den 26 augusti är förtjänt av stor uppmärksamhet. Dr Brolin påpekar att den statskyrkliga verksamheten enligt senast tillgängliga siffra kostar omkring 190 miljoner kronor om året, varav endast en sjättedel består i avkastning av kyrklig egendom; större delen av beloppet uttas genom kommunal skatt. Detta klargör hur starkt statskyrkans ekonomiska bero-

ende ~~er staten~~ är; de uttalanden från kyrkohåll enligt vilka man gott skulle kunna undvara statskyddet och statshjälpen reduceras till sitt rätta värde. Det klargör också att det gällande systemet bygger på att alla — även de som utträder ur kyrkan — måste betala till den; med utträde följer blott en minskning av kyrkoskatten, vilket sannolikt är en av orsakerna till att så få begär utträde. Den reformlinje som utformats av dr Brolin synes också vara en god utgångspunkt för en debatt. "Den kyrkliga egendomen skulle... helt eller i huvudsak kunna överlätas åt en fri kyrka — det vore visserligen ganska generöst. Avskaffade man så den speciella kyrkoskatten och lät frivilliga organisationer ta hand om det rent kyrkliga arbetet och den borgerliga kommunen om det som rör alla medborgare, så vore kyrkan skild från staten och allt tal om utträde eller inträde förfölle. All statlig inblandning i kyrkans egna angelägenheter, som av de kyrkliga sägs vara så tryckande, kunde upphöra och den kyrkliga självbestämmanderätten således bli fullständig." Hur ställer sig kyrkans män till denna linje? Den borde väl stämma med deras självständighetsdeklarationer.

7

29/8

Ett pinsamt försvar för kung Gustaf V:s

intriger före första världskriget presteras av överste Kleen i Vecko-Journalen. Kungens uppträdande skulle vara förklarligt med hänsyn till Karl Staaffs ohövlighet. "Jag har belägg för det", skriver hr Kleen. "Efter en middag på Slottet talade kungen politik med statsministern, som stod nonchalant lutad mot biljarden. När kungen sade att han icke delade Staaffs åsikt svarade denne med ett litet hänskratt att kungens åsikt saknade betydelse." Naturligtvis har Karl Staaff — en gentleman, om också inte en kammarherre — inte uttryckt sig på det sättet. Möjligen har Staaff haft ryggen mot en biljard och sålunda verkat "nonchalant" för lakejerna kring kungen. Möjligen har han skrattat självständigt; för hovherrar, som anser endast instämmanden i kungliga skratt korrekta, har detta reglementsvidriga skratt verkat hänskratt. Möjligen har han sagt att regeringens åsikt måste bli den bestämmande; detta har omtolkats till en föraktfull tillrättavisning åt kungen. Man får intrycket att förtalsmekanismen här trätt i funktion på ordinar sätt. Varför drar inte överste Kleen de andra gemena skvallerhistorierna som var så gångbara 1914: hur Staaff betalade sina byggnadsarbetare i rubler, hur han svepte ett dussin pilsner under konseljen. Säkert går det att finna "belägg" också för dessa fånerier.